

Ollanazarova Feruza Rustamovna

Tarbiya va huquq fani o'qituvchisi

Anatatsiya: *Ushbu maqolada kelajak avlodimizning tarbiyasida vatanni sevishga o'rgatish turli xil yod g'oyalardan saqlash, manqurtlikni oldini olish, mustaqil fikrlashga o'rgatish, diniy niqoblardan saqlash internet aloqa vositalaridan tog'ri foydalashish, farzand tarbiyasiga befarq qaramaslik haqida sôz yuritiladi.*

Аннотация: *В трех статьях рассказывается о том, как научить наше будущее поколение любить Родину, защитить его от чужих идей, сохранить независимость, научить его мыслить самостоятельно, защитить его от религиозных масок, получить от Интернета правильные блага и не быть равнодушным к воспитанию дети.*

Annotation: *Three articles talk about how to teach our future generation to love the Motherland, protect it from other people's ideas, maintain independence, teach it to think independently, protect it from religious masks, get the right benefits from the Internet and not be indifferent to raising children.*

Kalit so'zlar:

Kirish qism : .

Dunyodagi tirik mavjudotning barchasi sezish qobiliyatiga ega, ular tashqi ta'sirlardan, ya'ni issiq va sovuqdan, yorug'lik va qorong'ilikdan ta'sirlanadi. Lekin rang-barang va go'zal, yuksalib, kamol topib boradigan his-tuyg'ular bilan yashash faqat insonga xos. Borliqdagi narsalarning hammasi odamda qandaydir his-tuyg'u uyg'otadi, uning sezgilariga ta'sir qiladi. His-tuyg'u esa narsalarning mohiyatini sezish va bilishga yordam beradi. Ya'ni, yaxshi va yoqimli narsalar go'zal his-tuyg'ularni uyg'otsa, yomon va xunuk narsalar salbiy his-tuyg'ularni uyg'otadi. Sog'lom fikrli insonlarning doimiy ravishda kamolotga intilib yashashining boisi ham ularning his-tuyg'ularining yaxshi, mukammal va ibratli narsalardan muttasil ta'sirlanishi bilan bog'liq. Umuman, inson zoti ta'sirlanuvchandir. Insonning ichki, ruhiy sezgilari his-tuyg'u deyiladi.

His-tuyg'u ikki mustaqil so'zdan (his va tuyg'u so'zlaridan) iborat bo'lib, tuyish, sezish natijasida hosil bo'ladigan ruhiy holatni bildiradi. Inson quvonganida ruhi bir shaklda namoyon bo'lsa, qayg'uga tushganida butunlay boshqacha shaklda namoyon boiadi. Ya'ni, ruh o'zgaruvchan. Chunki u dunyoni o'zida yaqqol aks ettirib turadi. Dunyo esa doimiy harakatda, inson aniq bir makonda yashaydi. Binobarin, uning qalbi ta'sirlanadigan narsa-hodisalar ham ma'lum bir joyda yuz bergani uchun ular o'sha joy bilan bog'liq holda xotirada muhrlanib qoladi.

Asosiy qismi:

Bolalarni tarbiyalashda ota-onalarning roli juda muhim - o'sayotgan chaqaloqning hayot stsenariysining rivojlanishi ularga bog'liq. Oila an'anaviy ravishda asosiy ta'lim muassasasi hisoblanadi. Bola bolaligida oilada nimani qo'lga kiritisa, u keyingi hayoti davomida saqlab qoladi. Oilaning ta'lim muassasasi sifatidagi ahamiyati shundan iboratki, bola o'z hayotining muhim qismini unda yashaydi va uning shaxsiyatga ta'sir qilish muddati bo'yicha hech bir ta'lim muassasasi bo'la olmaydi. Oila bilan solishtirganda. Bu bolaning shaxsiyatiga asos soladi va u maktabga kirgunga qadar uning yarmidan ko'pi allaqachon shaxs sifatida shakllangan. Oila shaxsni shakllantirish, undagi umuminsoniy va individuallashtirilgan fazilatlarni rivojlantirishning kuchli omilidir, chunki oilada bola birinchi navbatda o'ziga va boshqalarga nisbatan xulq-atvor, munosabatlar va his-tuyg'ularning me'yorlarini o'rganadi. Oila bolalarni boshlang'ich ta'lim, jismoniy, psixologik va umuman, ijtimoiy himoya qilish va qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydi. Yaxshi ota-onalar yaxshi bolalarni tarbiyalaydilar.

Kelajakdagi ota-onalar maxsus adabiyotlarni o'rganish yoki maxsus ta'lim usullarini o'zlashtirish orqali shunday bo'lishlari mumkin deb o'ylashadi, ammo bilimning o'zi etarli emas. Ota-onalar bolaning birinchi ijtimoiy muhitini tashkil qiladi. Ota-onalarning shaxsiyati har bir inson hayotida muhim rol o'ynaydi. Hayotning og'ir damlarida ota-onalarga, ayniqsa, onalarga ruhan murojaat qilishimiz bejiz emas. Shuning uchun ham ota-onaning birinchi va asosiy vazifasi bolada uning mehribon va g'amxo'rligiga ishonch hosil qilishdir. Hech qachon, hech qanday holatda, bolada ota-ona mehriга shubha bo'lmasligi kerak. Bola bilan chuqur doimiy aloqada bo'lish ta'lim uchun universal talabdir.

Aloqani saqlab qolishning asosi bolaning hayotida sodir bo'layotgan hamma narsaga samimiy qiziqishdir. Kontakt hech qachon o'z-o'zidan paydo bo'lolmaydi, u hatto chaqaloq bilan ham qurilishi kerak. Bolalar va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro tushunish, hissiy aloqa haqida gapirganda, biz ma'lum bir dialogni, bola va kattalarning bir-biri bilan o'zaro munosabatini nazarda tutamiz. Aynan bola oilaning umumiy hayotida ishtirok etsa, uning barcha maqsad va rejalarini baham ko'rsa, tarbiyaning odatiy yakdilligi yo'qoladi, haqiqiy muloqotga o'tadi. Dialogik tarbiyaviy muloqotning eng muhim xususiyati bola va kattalar pozitsiyalari o'rtasida tenglikni o'rnatishdir.

Bolaning mustaqilligi. Ota-ona va bola o'rtasidagi aloqa eng kuchli insoniy rishtalardan biridir. Agar o'sib ulg'aygan bolalar bu aloqani uzoqlashtirish istagini kuchaytirsalar, ota-onalar uni iloji boricha uzoqroq saqlashga harakat qilishadi. Bu muammoni hal qilish, boshqacha aytganda, bolaga ma'lum bir mustaqillik o'lehovini berish, birinchi navbatda, bolaning yoshi bilan tartibga solinadi. Shu bilan birga, ko'p narsa ota-onalarning shaxsiyatiga, ularning bolaga bo'lgan munosabati uslubiga bog'liq. Ma'lumki, oilalar bolalarga beriladigan erkinlik va mustaqillik darajasida bir-biridan juda farq qiladi. Oilaviy tarbiyadagi xatolar. Ba'zi ota-onalar uchun bolani tarbiyalash yutuq motivatsiyasi deb ataladi. Ta'limning maqsadi - ota-onalar zarur shart-sharoitlarning yo'qligi yoki ularning o'zlari etarlicha qobiliyatli va qat'iyatli

bo'lmaganligi sababli erisha olmagan narsaga erishishdir. Ota-onalarning bunday xatti-harakati ongsiz ravishda ota-onalarning o'zlari uchun xudbinlik elementlarini oladi: "Biz bolani o'z qiyofamizda shakllantirmoqchimiz, chunki u bizning hayotimizning davomchisi ..." Ammo bola o'ziga yot bo'lgan talablarga ham isyon ko'rsatishi mumkin, bu esa amalga oshmagan umidlar tufayli ota-onalarning hafsalasi pir bo'lishi mumkin va buning natijasida bola va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarda chuqur nizolar paydo bo'ladi.

Bolaning diniy tarbiyasi ota-onalarda ko'plab savollar tug'diradigan murakkab jarayondir. Qoida tariqasida, bolalar oilaviy an'analarni va barcha diniy jihatlariga munosabatni o'zlashtiradilar. Ammo zamonlar o'zgarmoqda, avlodlar e'tiqoddan ozod bo'lib bormoqda, shuning uchun diniy yo'l bilan ta'lim olish masalasi boshga kelishi mumkin. Dinning umumiy maqsadi ma'naviy-axloqiy fazilatlarni tarbiyalashdir - bu ota-onalarning birinchi namunalari bo'lib, ular tufayli bola diniy qadriyatlar bilan tanishadi. Siz bolangizga o'z-o'zini nazorat qilish va uning xatti-harakatlarini doimiy ravishda tahlil qilish, to'g'ri xulosalar chiqarish qobiliyatini o'rgatish kerak.

U dinning ijobiy ahamiyatini anglab yetishi uchun iymonga moyillikni rag'batlantirish va kuchaytirish zarur. Ko'pgina ota-onalar 2-3 yoshgacha aql ba'zi ruhiy narsalarni o'zlashtirishga tayyor emas deb o'ylashadi - bu unday emas. Tug'ilgandan boshlab, bola doimiy ravishda barcha his-tuyg'ular va taassurotlarni ushlaydi: u tovushlarni, ko'rinishlarni, ovozning intonatsiyasini ushlaydi va ota va onaning kayfiyatini his qiladi. Shunday qilib, bolaning ongsizligi va shaxsiyati faol shakllanadi. Taxminan 6-7 yoshgacha, ruh osongina o'zgarishi mumkin, shuning uchun hech qanday holatda qimmatli vaqtni o'tkazib yubormang. Cherkov bolalarni juda erta yoshdan boshlab nima ruxsat etilgan va nima ruxsat etilmaganini farqlashi kerakligini o'rgatadi, shu bilan birga siz bolani turli vaziyatlarda o'z qarorlarini qabul qilishga undash, yo'naltirish va tayyorlash uchun javobgarsiz. Yo'q, bu umuman o'z irodasini yuklash emas - esda tutingki, bolaning irodasi u yoki bu harakat nimaga olib kelishini oldindan bilish uchun juda zaifdir. Oqilona va mo'tadil majburlash, jismoniy kuch ishlatmasdan etarli darajada jazolash bolaning boshida ma'lum axloqiy tushunchalarni ko'rsatadi.

Diniy ta'limning xususiyatlari Ba'zi mamlakatlarda bepul ta'lim keng tarqalgan - ota-onalar kichik bolalarni ularning shaxsining namoyon bo'lishi va rivojlanishiga aralashmasdan majburlamaydilar yoki jazolamaydilar. Ushbu model sizga ham mos kelishi dargumon, chunki bola hali dunyoga umuman yo'naltirilmagan va ko'p vaziyatlarda o'zini qanday tutishni bilmaydi - bularning barchasi xudbinlikning rivojlanishi va o'z hayoti uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olmaslik bilan bog'liq. harakatlar. Diniy ta'lim bolaning psixologik muvozanatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi, lekin faqat ma'lum bir qarashlarning fanatik tarzda o'rnatilishi yoki qattiq diniy "rejim" mavjud bo'lmagan taqdirdagina. Sizning vazifangiz bolaga Xudo haqida tushuncha berishdir. Yoshi bilan bola protestantmi, musulmonmi yoki, masalan, katolikmi, o'zi

qaror qiladi. Dinga sog'lom qiziqishni tarbiyalash muhim - bu bolaning hissiy, shaxsiy va ma'naviy tuzilishiga ijobiy ta'sir qiladi. Vaziyat talab qilganda uni xafa qilishdan yoki xafa qilishdan qo'rqmang, chunki ichki kurash taqiqlarsiz va ba'zan hatto ko'z yoshlarsiz mumkin emas. Havoriy Pavlus shunday degan: «Hozirgi vaqtda har qanday jazo quvonch emas, qayg'udek tuyuladi; keyin esa u orqali o'rgatilganlarga solihlikning tinch mevasini beradi. "Farzandlarga diniy ta'lim berish uchun ota-onalarning o'zlari ma'lum bir e'tiqodga amal qilishlari kerak. Siz o'zingiz Xudo bilan yashashingiz kerak. Din bola uchun jazo bo'la olmaydi - "agar o'zingizni yomon tutsangiz, men sizni ruhoniya olib boraman". Yoki ma'badni uning o'yin-kulgilariga zarar etkazing: biz bugun cherkovga bordik, demak, biz endi karuselga bormaymiz - bu to'g'ri emas. Ya'ni, ma'bad bolaning hayotining o'rnini bosuvchi emas, balki uning kundalik ishlariga qo'shimcha bo'lishi kerak. Cherkov ta'limida, Xudo bolani qanday ko'rishni xohlayotgani bilan boshqarilishi kerak. Bu sevgining mohiyati: "Sevish - bu odamni Xudo uni xohlagandek ko'rishdir", dedi Fyodor Dostoevskiy. Bolani cherkov hayoti bilan "ortiqcha ovqatlantirmaslik" muhim - bu erda sezgir bo'lish va bolaning cherkovdagi xatti-harakatlarini kuzatish kerak. Lekin eng muhimi oiladan boshlanadi. Agar ota-onalar farzandlari bilan birga dasturxonga o'tirishdan oldin ibodat qilsalar, bu ma'naviy tarbiyadir. Ruhoniy Daniil Sisoev ta'kidlaganidek, ibodatlarni o'qish emas, balki ularni qo'shiq aytish muhim - bolalar shunday qilib yaxshiroq o'rganishadi. Men buni oilamda ko'rganman. Agar ota-onalar uyda Muqaddas Bitikni o'qisa, bu ma'naviy ta'limdir. Aytgancha, inqilobdan oldingi Rossiyada Muqaddas Bitikni umumiy oilaviy o'qish odatiy hol edi. Agar ota-onalar farzandlari bilan birgalikda, masalan, "Masha va ayiq" yoki "Luntik" multfilmlarini tomosha qilsalar va keyin o'zlarining xristian sharhlarini berishsa, bu ham diniy izoh bo'ladi."

Ta'limning barcha elementar jihatlarida ba'zan diniy asosga - Xudoga ishonish va unga bo'lgan munosabat (sevgi, minnatdorchilik, umid) ga tayanish kerak. Busiz haqiqiy axloqni bilish mumkin emas. Bola o'z harakatlari uchun nafaqat sizning oldingizda, balki g'azablanib, itoatsizlarni jazolashi mumkin bo'lgan Xudo oldida ham javobgarlikni his qilishi kerak. Sizning xulq-atvoringiz yaxshi namuna bo'lishini unutmang - bir-biringizni seving, birgalikda ibodat qiling, Xudo haqida gapiring, cherkovga boring, ro'za va boshqa cherkov urf-odatlarini bajaring, muhtojlarga yordam bering. Diniy ta'limdagi muvaffaqiyatsizliklar sizning tayyor emasligingiz, zaif e'tiqodingiz va moddiy ne'matlarga haddan tashqari ishtiyoq bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Shuningdek, itoatsiz bo'lganingizda g'azablanmang va g'azablanmang - bola sizdan o'rnak olishi uchun siz ichki tartibli bo'lishingiz kerak. Hech qanday holatda bolalarni hali qodir bo'lmagan og'riqli ishlarni qilishga majburlamang - iloji boricha kamsituvchi va yumshoq bo'ling, lekin diniy ta'limning dastlabki qadamlari bolaning ongida mustahkamlanishi uchun haddan tashqari narsalardan saqlaning. Shaxsiy odatni yaratish (shu jumladan diniy an'analarni bajarishda) xatti-harakatlardagi ba'zi

erkinliklarni bartaraf etishga yordam beradi va kelajakda bolaga o'z energiyasini to'g'ri yo'nalishga yo'naltirishga yordam beradi.

Diniy ta'limdagi muvaffaqiyatsizliklar sizning tayyor emasligingiz, zaif e'tiqodingiz va moddiy ne'matlarga haddan tashqari ishtiyoq bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Shuningdek, itoatsiz bo'lganingizda g'azablanmang va g'azablanmang - bola sizdan o'rnak olishi uchun siz ichki tartibli bo'lishingiz kerak. Hech qanday holatda bolalarni hali qodir bo'lmagan og'riqli ishlarni qilishga majburlamang - iloji boricha kamsituvchi va yumshoq bo'ling, lekin diniy ta'limning dastlabki qadamlari bolaning ongida mustahkamlanishi uchun haddan tashqari narsalardan saqlaning. Shaxsiy odatni yaratish (shu jumladan diniy an'analarni bajarishda) xatti-harakatlardagi ba'zi erkinliklarni bartaraf etishga yordam beradi va kelajakda bolaga o'z energiyasini to'g'ri yo'nalishga yo'naltirishga yordam beradi. Mo'min ona Xudo jazolashi va mukofotlashi mumkinligini ta'kidlaydi, u hamma joyda va undan yashirish mumkin emas. Xudo barcha yaxshi ishlarda yordam beradi va u bilan ibodat orqali muloqot qilish mumkin - yordami uchun unga albatta minnatdorchilik bildirishingiz kerak. Farzandingizga uni har qanday yomonlikdan himoya qiladigan qo'riqchi farishtasi borligini ayting. Siz sevikli farzandingizning xatti-harakatlarini doimiy ravishda kuzatib borishingiz, u yoki bu harakatni adolatli baholashingiz, harakatlar ketma-ketligini tarbiyalashingiz va uni cheksiz sevishingiz kerak.

Xulosa qismi

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, diniy ekistrimiz va turli xil yod g'oyalardan farzandlarimizni asrash biz berayotgan tarbiyaga bog'liq . Shunday ekan ularning kelajagi uchun befarq qaramasligimiz kôproq vaqt va mexr ajratishimiz kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.G'oziyev E.G'. "Umumiy psixologiya" 1-kitob .
2. G'oziev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent. 2002.1-2 kitob.
3. Югай А.Х., Мираширова Н.А. “Общая психология” – Ташкент 2014.
4. Дружинина В.. “Психология “. Учебник. “Питер”, 2003.